

SOUHRNNÝ PŘEHLED

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE

ZA 1. ČTVRTLETÍ 2004

OBYVATELSTVO

Ke konci 1. čtvrtletí 2004 žilo na území kraje 505 189 obyvatel, v tom 247 268 mužů a 257 921 žen. V porovnání se stejným obdobím loňského roku byl zaznamenán úbytek o 1 863 osob.

V 1. čtvrtletí 2004 se v kraji živě narodilo 1 145 dětí, což je oproti stejnému období loňského roku o 4 děti méně. Pokračoval růst podílu dětí narozených mimo manželství. V 1. čtvrtletí 2002 jich bylo 20,6 %, o rok později 23,8 % a v 1. čtvrtletí 2004 se narodilo mimo manželství dokonce 25,9 % dětí. Během sledovaného období zemřelo 1 352 osob, což je o 88 osob méně než v roce 2003. Hlavní příčinou smrti zůstaly nemoci oběhové soustavy s podílem 54,9 % ze všech zemřelých, podíl druhé hlavní příčiny smrti – novotvarů – představoval 23,1 %. Podíl vnějších příčin (úrazy a otravy), které jsou čtvrtou nejrozšířenější příčinou smrti, zůstal na úrovni 6,2 %.

Přirozenou měnou ubylo v kraji 207 obyvatel, tj. o 84 méně než před rokem. Z územního hlediska došlo k největšímu úbytku obyvatel přirozenou měnou v okrese Svitavy. Úbytek stěhováním činil v 1. čtvrtletí 2004 za Pardubický kraj 90 osob. K výraznému úbytku stěhováním došlo v okrese Chrudim, o 96 osob. V okrese Pardubice došlo pouze k mírnému úbytku a v okrese Svitavy a Ústí nad Orlicí byl naopak zaznamenán mírný nárůst stěhováním.

Celkový populační úbytek obyvatel se týká všech okresů Pardubického kraje. Nejnižší celkový úbytek byl zaznamenán v okrese Ústí nad Orlicí (29 osob), nejvyšší v okrese Chrudim (153 osob).

V 1. čtvrtletí 2004 bylo uzavřeno 209 sňatků, ve srovnání s rokem 2003 se jejich počet snížil o 40. Snižování počtu sňatků je dlouhodobý proces, který se projevuje růstem počtu mladých lidí žijících v neformálních partnerských vztazích a rovněž odkládáním sňatku do pozdějšího věku. K nárůstu došlo v počtu rozvodů. Bylo rozvedeno 365 manželství, což je o 36 více než před rokem. Počet rozvodů se snížil pouze v okrese Ústí nad Orlicí. Zatímco v roce 2003 připadalo na 100 uzavřených sňatků 132 rozvodů, v roce 2004 jich bylo již 175.

Za 1. čtvrtletí letošního roku se zvýšil počet potratů proti stejnému období minulého roku o 7. Vyšší počet potratů byl zaznamenán v okrese Pardubice (o 22), v ostatních okresech se počet potratů snížil. V Pardubickém kraji dochází i nadále k pozitivnímu jevu ve snižování potratovosti. V roce 2003 bylo ukončeno potratem 26,5 % těhotenství, zatímco v roce 2004 26 % těhotenství.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Počet zaměstnanců v ekonomických subjektech se sídlem na území kraje bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců činil za 1. čtvrtletí 2004 celkem 132,7 tis. fyzických osob, což bylo o 3,7 % méně než ve stejném období minulého roku. Úbytek počtu zaměstnanců se projevil ve všech okresech Pardubického kraje. Největší úbytek nastal v okrese Pardubice (o 6,6 %) a v okrese Chrudim (o 6,2 %).

Průměrná hrubá měsíční mzda v kraji vzrostla ve výše uvedených ekonomických subjektech za 1. čtvrtletí 2004 proti předchozímu roku o 10,1 % a činila na fyzickou osobu 14 449 Kč, v přepočtu na plně zaměstnané 14 909 Kč (nárůst o 10,0 %). Za sledované období rostly nejrychleji mzdy na Chrudimsku (o 13,9 %), v okrese Pardubice (o 10,2 %), v okrese Ústí nad Orlicí (nárůst 10,0 %) a nejpomaleji rostly mzdy na Svitavsku (nárůst 7,5 %).

Pokud hodnotíme výši průměrné mzdy v rámci celé České republiky, Pardubický kraj se umístil na 11. místě ze všech 14 krajů. V rámci České republiky se pak okres Pardubice umístil na 33. místě, Ústí nad Orlicí na 70. místě, Chrudim na 78. místě a okres Svitavy na 83. místě. Ve srovnání s průměrnou mzdou v České republice (17 235 Kč) pobírali zaměstnanci Pardubického kraje o 2 326 Kč méně. K průměru České

SOUHRNNÝ PŘEHLED

Nejvyšší mzdy v Pardubickém kraji (přepočtené osoby) pobírali lidé zaměstnaní v odvětví výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (26 915 Kč), v oblasti finančního zprostředkování (25 868 Kč), v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie (23 122 Kč) a v oblasti výpočetní techniky (21 703 Kč). Naopak nejnižší průměrné mzdy byly vypláceny v odvětví výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin (9 103 Kč) a činění a úpravy usní, výrobě brašnářských a sedlářských výrobků a obuvi (9 899 Kč).

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl v Pardubickém kraji za 1. čtvrtletí 2004 celkem 228,4 tis. osob, z toho bylo 131,4 tis. mužů (57,5 %) a 97,0 tis. žen (42,5%). V porovnání se stejným obdobím minulého roku byla celková zaměstnanost v kraji o 4,1 tis. osob nižší. Na celkovém počtu osob v hlavním zaměstnání v celé České republice se Pardubický kraj podílí 4,9 %, což je třetí nejnižší podíl mezi kraji. Nejvyšší podíl osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním na celkovém počtu těchto osob v České republice byl dosažen v Hlavním městě Praha, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v druhém a dalším zaměstnání 7,5 tis. osob. Počet pracujících v dalším zaměstnání se tak meziročně zvýšil o 1,5 tis. osob. Z celkového počtu 13,4 tis. osob zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu je 70,5 % žen a 29,5 % mužů.

Míra ekonomické aktivity (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let) dosáhla za obě pohlaví 58,2 % a proti stejnému období roku 2003 se snížila o 1,2 procentního bodu.

Počet nezaměstnaných, vypočtený na základě VŠPS, činil v prvním čtvrtletí 2004 celkem 19,3 tis. osob (z toho 9,3 tis. tj. 48,2 % tvořili muži). Proti stejnému čtvrtletí minulého roku se počet nezaměstnaných snížil o 0,2 tis. osob. Obecná míra nezaměstnanosti se podle výsledků výběrového šetření meziročně zvýšila o 0,1 bodu na 7,8 %. Na celkovém počtu nezaměstnaných se Pardubický kraj podílí 4,3 % a v rámci České republiky se umístil na 7. místě spolu s Jihočeským krajem. Nejmenší podíl počtu nezaměstnaných je vykázán v Karlovarském a Libereckém kraji (3,2 %), nejvyšší pak v kraji Moravskoslezském (21,2 %).

NEZAMĚSTNANOST (Z ÚDAJŮ MPSV)

Počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce činil k 31. 3. 2004 v kraji celkem 24 588 osob (z toho téměř 12,4 tis. žen, tj. 50,3 %) a proti stejnému období roku 2003 se počet neumístěných uchazečů zvýšil o 2 387 osob, tj. 10,8 %. Počet uchazečů o zaměstnání se zvýšil ve všech okresech kraje, nejvíce na Pardubicku (o 15,6 %) a Chrudimsku (15,5 %).

Nezaměstnanost postihovala nejvíce nižší věkové kategorie. Osoby ve věku do 20 let se podílely na celkovém počtu neumístěných uchazečů 5,0 %. Nejvyšší podíl, 15,7 %, představovaly osoby ve věku 20 – 24 let, 13,5 % pak kategorie uchazečů ve věku 25 – 29 let. Z vyšších věkových kategorií nejvíce nezaměstnaných připadá na věkovou skupinu 50 – 54 let, podíl činil 13,2 %.

Míra registrované nezaměstnanosti, zjištěná na základě evidence úřadů práce, dosáhla v kraji k 31. 3. 2004 hodnoty 9,63 %, tj. o 0,91 bodu více než loni. K jejímu zvýšení došlo ve všech okresech Pardubického kraje – v okrese Ústí nad Orlicí o 0,75 bodu, Chrudim o 0,83 bodu, Pardubice o 0,95 bodu a v okrese Svitavy o 1,17 bodu.

Pardubický kraj se s registrovanou mírou nezaměstnanosti, která je o 1,02 bodu nižší než celorepublikový průměr, umístil na 7. místě v rámci České republiky. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla dosažena v Ústeckém kraji, kde činila 17,96 %. V rámci České republiky se okres Pardubice umístil na 15. místě, okres Ústí nad Orlicí na 29., Chrudim na 47. a Svitavy na 59. místě.

Z řad neumístěných uchazečů o práci se počet žen zvýšil o 11,4 %, počet občanů se změněnou pracovní schopností o 12,7 %. Neumístěných absolventů škol, kteří vstupovali na trh práce a hledali své první zaměstnání prostřednictvím úřadů práce, bylo k 31. 3. 2004 celkem 2 025, což bylo o 306 méně než před rokem. Počet uchazečů o zaměstnání pobírajících příspěvek před nástupem do zaměstnání se proti

SOUHRNNÝ PŘEHLED

Počet dlouhodobě nezaměstnaných, tzn. déle než 2 roky, tvoří 19,7 % všech nezaměstnaných, nejpočetnější skupinu z uchazečů o zaměstnání (24,0 %) tvoří osoby, které si najdou práci do 3 měsíců od zaevidování na úřadu práce. Nezaměstnaní v kategorii 3 – 6 měsíců představují 21,8 %, tj. 5 362 osob.

Počet volných pracovních míst dosáhl k 31. 3. 2004 hodnoty 2 187, na jedno volné pracovní místo tak připadalo 11,2 uchazeče (10,6 v roce 2003). Proti stavu před rokem se počet volných míst absolutně zvýšil o 95 (tj. o 4,5 %). Proti srovnatelnému období minulého roku vzrostl počet volných pracovních míst nejvíce v okrese Chrudim (o 85,1 %), v okrese Ústí nad Orlicí pak o 4,7 %. Naopak v okrese Pardubice došlo ke snížení počtu pracovních míst o 11,6 % a v okrese Svitavy o 16,0 %. Pro občany se změněnou pracovní schopností bylo v kraji o 56 volných míst více než ve stejném období roku 2003 (nárůst o 124,4 %). Počet volných pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností nejvíce stoupl na Chrudimsku, a to více než 4krát. Na Svitavsku se tento počet zvýšil o polovinu, na Pardubicku o 22,2 %. Pouze v okrese Ústí nad Orlicí zůstal počet volných pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností na úrovni 1. čtvrtletí 2003.

V Pardubickém kraji tvoří 45,6 % uchazečů o zaměstnání lidé se středním odborným vzděláním (vyučen), 26,8 % se základním vzděláním a 14,0 % s úplným středním vzděláním s maturitou. Uchazeči o zaměstnání s vysokoškolským vzděláním představují 2,1 % z celkového počtu uchazečů. Při uplatnění na trhu práce je otázka vzdělání velice důležitá.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

Ke konci 1. čtvrtletí 2004 bylo ve statistickém Registru ekonomických subjektů Pardubického kraje, kde jsou evidovány všechny právnické a fyzické osoby, zapsáno 101,4 tis. subjektů. Za rok se jejich počet zvýšil o 4 321, tj. o 4,4 procenta.

Z hlediska právní formy připadal největší počet subjektů na fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku, 84,0 tis. subjektů (tj. 82,8 % z celkového počtu), dále bylo zaevidováno 5,9 tisíc samostatně hospodařících rolníků (5,8 %), 5,5 tisíc osob ve svobodném povolání, 6 334 společností s ručením omezeným (6,2 %), 511 akciových společností, 373 družstev, 34 státních podniků a 1 846 zahraničních osob. Meziročně došlo k největšímu pohybu u právní formy fyzická osoba nezapsaná v obchodním rejstříku, kde se celkový počet subjektů zvýšil o 3 533 osob. U ostatních se počet subjektů výrazně neměnil.

Z hlediska hlavního třídění podle odvětvové klasifikace ekonomických činností se nejvíce podnikatelských subjektů zabývalo stejně jako v minulém roce obchodem a opravami motorových vozidel a spotřebního zboží, zpracovatelským průmyslem, činnostmi v oblasti nemovitostí, pronájmu, podnikatelské činnosti a stavebnictvím.

Podle počtu zaměstnanců téměř 23,8 % subjektů zapsaných v Registru ekonomických subjektů tento údaj neuvádí a 62,7 % subjektů nezaměstnává žádného pracovníka. Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 9,3 % subjektů a počet 6 – 9 a 10 – 19 zaměstnanců uvedlo shodně 1,3 % subjektů.

Pokud se zaměříme na právní formy nejvíce zastoupené, tj. fyzické osoby, samostatně hospodařící rolníky a fyzické osoby podnikající dle jiných zákonů než živnostenského a o samostatně hospodařících rolnících, vidíme, že je zde zastoupeno nejvíce subjektů bez zaměstnanců.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Stavební úřady na území kraje vydaly k 31. 3. 2004 celkem 1 214 stavebních povolení v orientační hodnotě 2 066 mil. Kč v běžných cenách. Oproti minulému roku byl zaznamenán nárůst počtu vydaných stavebních povolení o 12,8 %, tj. o 138 stavebních povolení, zároveň vzrostla i orientační hodnota staveb o 28,6 %. Počet vydaných stavebních povolení se v 1. čtvrtletí 2004 zvýšil v okrese Chrudim a Ústí nad Orlicí, v okresech Pardubice a Svitavy došlo k úbytku.

Z 54,7 % se na celkovém počtu stavebních povolení podílela stavební povolení pro budovy celkem,

SOUHRNNÝ PŘEHLED

Nejvíce stavebních povolení bylo vydáno v okrese Ústí nad Orlicí (nárůst proti srovnatelnému období minulého roku o 52,1 %) a v okrese Chrudim (o 25,6 %). V okrese Ústí nad Orlicí zároveň vzrostla i předpokládaná orientační hodnota staveb o 105 mil. Kč, avšak v okrese Chrudim se tato hodnota snížila (o 2,8 %). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení v okrese Ústí nad Orlicí činila letos 1 539,7 tis. Kč, (v roce minulém 1 904,2 tis. Kč), v okrese Chrudim 1 166,7 tis. Kč (loni 1 508,5). Naopak pokles v celkovém počtu stavebních povolení byl zaznamenán v okrese Svitavy (o 13,1 %) za současného zvýšení orientační hodnoty staveb o 73,0 % a v okrese Pardubice (o 2,9 %) rovněž za současného zvýšení orientační hodnoty staveb o 33,6 %. Průměrná hodnota staveb činila na Svitavsku 1 674,6 tis. Kč, což je nárůst o 99,0 % a na Pardubicku 2 438,9 (zvýšení o 37,6 %)

V počtu vydaných stavebních povolení se Pardubický kraj umístil až na 12. místě v rámci České republiky před krajem Libereckým a Karlovarským. Nejvíce stavebních povolení bylo vydáno ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Počet zahájených bytů byl v kraji v 1. čtvrtletí 2004 ve srovnání s předchozím rokem o 134 vyšší (tj. o 28,9 %). Ve sledovaném období začala výstavba 199 rodinných domů, což bylo o 42,1 % více než v loňském roce a 250 bytových domů, což je nárůst oproti stejnému období roku 2003 o 14,2 %. Počet zahájených bytů se zvýšil ve všech okresech kraje, kromě okresu Chrudim (nejvíce na Svitavsku, o 70 bytů).

V rámci Pardubického kraje byl počet dokončených bytů za 1. čtvrtletí letošního roku vyšší o 26,8 % proti stejnému období minulého roku. Nejvíce se na tom podílely okresy Chrudim (nárůst o 46 bytů, tj. o 97,9 %), okres Pardubice (22 bytů, 37,3 %) a Ústí nad Orlicí (29 bytů, 26,4 %). Pouze na Svitavsku se počet dokončených bytů snížil, a to o 18 bytů, což představuje pokles 22,8 %.

Ke konci 1. čtvrtletí 2004 bylo vykázáno o 987 rozestavěných bytů více (o 18,4 %) než ke konci sledovaného období minulého roku. Rozestavěnost stoupla ve všech okresech Pardubického kraje, nejvíce na Pardubicku.

Podíváme-li se na bytovou výstavbu z pohledu počtu bytů připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu, pak se Pardubický kraj v rámci České republiky umístil na 3. místě v počtu zahájených bytů, na 3. místě v počtu dokončených a na 11. v počtu rozestavěných bytů.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Od počátku roku 2004 dosáhla výroba masa v jatečné hmotnosti v kraji celkem 9 866 tun, což je o 4,5 % více než ve stejném období minulého roku. V rámci České republiky bylo vyrobeno ve sledovaném období přibližně stejné množství jatečného masa celkem jako v roce 2003 (129 752 tun), Pardubický kraj se umístil na 8. místě ze všech 14 krajů.

V 1. čtvrtletí 2004 se v Pardubickém kraji prodalo 35 021 tun obilovin celkem. Významný podíl na celkovém objemu prodeje měla pšenice (51,0 %) a ječmen (33,3 %). Ve srovnání s rokem minulým byl objem prodeje obilovin nižší o 14,6 %.

Další důležitou plodinou byla kukuřice na zrno, které se v kraji prodalo celkem 3 175 tun, což je nárůst proti stejnému období minulého roku o 45,9 %, brambory konzumní 4 291 tun (pokles o 2,8 %) a luštěniny celkem 2 285 tun.

PRŮMYSL

V 1. čtvrtletí 2004 působilo v kraji 139 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v těchto podnicích ve sledovaném období proti stejnému období roku 2003 klesl o 668 osob (tj. o 1,4 %), přičemž nejvíce se snížil ve výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků (o 16,4 %). Naopak nejvyšší nárůst počet zaměstnanců došlo v úpravě a úkladu dřeva (o 10,4 %).

SOUHRNNÝ PŘEHLED

Průměrná měsíční nominální mzda se ve sledovaných průmyslových podnicích meziročně zvýšila o 9,0 %. Nejnížší mzdy v kraji vykazuje průmysl zpracování dřeva, výroba dřevěných výrobků (9 738 Kč), nejvyšší pak výroba ostatních nekovových minerálních výrobků.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb celkem se od počátku roku 2004 proti roku 2003 zvýšily v běžných cenách o 1,8 %. Největší nárůst tržeb byl zaznamenán v odvětví výroby usní a výrobků z usní, ke snížení tržeb celkem v průmyslových podnicích pak nejvíce došlo ve výrobě a opravách strojů a zařízení jinde neuvedených (o 8,9 %). Tržby z průmyslové činnosti rovněž vzrostly o 1,8 %. Nejvyšší nárůst byl vykázan rovněž v odvětví výroby usní a výrobků z usní, ke snížení tržeb z průmyslové činnosti pak nejvíce došlo ve výrobě a opravách strojů a zařízení jinde neuvedených.

V porovnání mezi 14 kraji v rámci České republiky se Pardubický kraj umístil na 12. místě ve výši průměrné nominální mzdy (15 193 Kč) před Karlovarským a Olomouckým krajem. Průměrná mzda v našem kraji je o 1 773 Kč pod průměrem České republiky.

STAVEBNICTVÍ

V 1. čtvrtletí 2004 vzrostl ve 126 stavebních firmách s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji proti stejnému období minulého roku objem stavebních prací podle dodavatelských smluv (S) v běžných cenách o 15,6 %. V tuzemsku bylo provedeno 99,8 % stavebních prací podle dodavatelských smluv z celkového objemu „S“. Z toho nejvíce na nové výstavbě, rekonstrukcích a modernizacích (83,1 %), na opravu a údržbu připadlo 16,1 %. Objem stavebních prací podle dodavatelských smluv v zahraničí je i nadále pouze nepatrný.

Největší objem stavebních prací podle dodavatelských smluv („S“) ve sledovaném období byl zaznamenán v okrese Pardubice, 523,8 mil. Kč v běžných cenách (s meziročním nárůstem 1,2 %), což představuje téměř 50 % z objemu stavebních prací v kraji. K nárůstu objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv došlo ve všech okresech kraje, kromě okresu Svitavy.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců v Pardubickém kraji je o 0,9 % nižší než ve stejném období minulého roku. K poklesu došlo ve všech okresech kraje, pouze v okrese Svitavy došlo k nárůstu počtu zaměstnanců (o 1,7 %). Průměrná měsíční mzda v kraji činila 13 446 Kč a nepatrně se zvýšila ve všech okresech Pardubického kraje. Nejvyšší byla dosažena v okrese Pardubice (14 754 Kč) a nejnižší v okrese Svitavy (11 784 Kč).

Objem základní stavební výroby (ZSV) se za 1. čtvrtletí 2004 se zvýšil o 16,7 % a dosáhl hodnoty 1 097,8 mil. Kč. Také u tohoto ukazatele došlo v porovnání s minulým rokem ke zvýšení ve všech okresech, kromě okresu Svitavy.

Produktivita práce ze ZSV v kraji zaznamenala nárůst o 17,7 %, což bylo způsobeno hlavně nárůstem v okrese Ústí nad Orlicí (o 35,5 %), v okrese Chrudim (o 23,6 %) a v okrese Pardubice (o 22,4 %). V okrese Svitavy se produktivita práce snížila o 11,4 %.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Podle údajů o vývozu z ČR a jednotlivých krajů za 1. čtvrtletí 2004 je patrné specifické postavení Pardubického kraje v této oblasti. Dosaženým objemem vývozu 30 675 mil. Kč v běžných cenách se Pardubický kraj zařadil na třetí místo v ČR po Středočeském kraji (69 663 mil. Kč) a Moravskoslezským kraji (37 987 mil. Kč). V relativním vyjádření se vývoz Pardubického kraje podílel na celkovém vývozu ČR 8,2 %. V mezikrajovém srovnání hodnoty vývozu přepočtené na 1 obyvatele obsadil Pardubický kraj v 1. čtvrtletí 2004 dokonce druhé místo (60,6 tis. Kč) za krajem Středočeským (61,6 tis. Kč).

Z hlediska struktury zboží připadá v deseti krajích ČR nejvyšší podíl vývozu na stroje a dopravní prostředky, přičemž v Pardubickém kraji je tento podíl nejvyšší (78,1 % celkového vývozu kraje). Rozhodující objem vývozu kraje (24 171 mil. Kč v běžných cenách, tj. 78,8 %) směřoval v 1. čtvrtletí 2004 do zemí EU15, z toho téměř třetina našla své místo určení v Německu. Na celkovém vývozu ČR do EU15 se vývoz

